

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-10-09/2013

P/13/189

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/189 - Lokalizacja i budowa lądowych farm wiatrowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88173 z dnia 26 września 2013 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Żurawica ul. Ojca Świętego Jana Pawła II nr 1, 37-710 Żurawica (dalej, Gmina Żurawica)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Tomański Wójt Gminy Żurawica w latach 2002-2008 (do 26 stycznia 2008 r.), Janusz Szabaga, Wójt Gminy Żurawica od 27 stycznia 2008 r. – nadal (dalej, Wójt) (dowód: akta kontroli str.3-9)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia¹ przestrzeganie przez Wójta procedur w zakresie sporządzania czterech miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy (dalej, mpzp) w związku z budową parku elektrowni wiatrowych „Hnatkowice-Orzechowce”, zgodne z przepisami realizowanie procedury w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację ww. przedsięwzięcia, a także zapewnienie udziału społeczeństwa w procesie lokalizacji ww. parku wiatrowego oraz planowanej budowy dwóch elektrowni wiatrowych w Maćkowicach.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nielegalne finansowanie całości kosztów sporządzenia czterech mpzp wraz z prognozami oddziaływania na środowisko, ze środków inwestorów, niewykonywanie wieloletnich programów sporządzania mpzp oraz brak w Gminie oddzielnej ewidencji skarg i wniosków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania organów Gminy Żurawica w zakresie tworzenia i dokonywania zmian w dokumentach planistycznych w obszarze zagospodarowania przestrzennego Gminy w związku z budową farm wiatrowych.

Opis stanu faktycznego

Na terenie Gminy Żurawica w miejscowości Orzechowce zostały zlokalizowane cztery elektrownie wiatrowe, tj. EW-3, EW-4, EW-5, EW-6 o mocy 2 MW każda,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

wchodzące w skład farmy wiatrowej „Hnatkowice-Orzechowce” złożonej z 6 obiektów. Decyzję zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę elektrowni (EW-4, EW-5 i EW-6) nr 401/2006 z 6 listopada 2006 r. otrzymała Energetyka Wiatrowa „Galicja” Sp. z o.o. z siedzibą w Przemyśle ul. Bielskiego 65, która była w tamtym okresie wyłącznym właścicielem nieruchomości, tj. działek o numerach: 604/9 (dla EW-4), 413/3 i 413/4 (dla EW-5) i 353/3 (dla EW-6). Ten sam inwestor decyzją Starosty Przemyskiego nr 206/2007 z 19 czerwca 2007 r. uzyskał pozwolenie na budowę elektrowni wiatrowej EW-3, zlokalizowanej, na będącej jego własnością, działce nr 1140/2. Decyzją Starosty Przemyskiego znak:UAB.IX.Ż.7351-89/07 z 21 września 2007 r. pozwolenie na budowę parku elektrowni wiatrowych zostało przeniesione na rzecz nowego inwestora tj. Elektrowni Wiatrowych Podkarpacia Spółka z o.o. 02-626 Warszawa, Al. Niepodległości 69, która z dniem 30 grudnia 2011 r. połączyła się ze Spółką Iberdrola Renewables Polska Spółka z o.o.. W wyniku połączenia Elektrownie Wiatrowe Podkarpacia Spółka z o.o. przestała istnieć, a wszystkie prawa i obowiązki przeszły na rzecz Spółki Iberdrola Renewables Polska Spółka z o.o.. Działki ewidencyjne na których zlokalizowano elektrownie wiatrowe były przedmiotem obrotu prawnego z osobami fizycznymi, natomiast wyposażenie jak i urządzenia związane funkcjonalnie z elektrowniami wiatrowymi EW-3, EW-4, EW-5, EW-6 są własnością dzierżawcy tj. Spółki Iberdrola Renewables (przed zmianą: Elektrownie Wiatrowe Podkarpacia Sp. z o. z siedzibą w Warszawie).

(dowód: akta kontroli, str. 10-63)

W Gminie Żurawica obowiązywało Studium przyjęte uchwałą nr XXXIII/358/02 Rady Gminy Żurawica z 27 czerwca 2002 r. Zostało opracowane na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym². W części opisowej Studium zawarto informacje:

- ogólne o Gminie
- ogólna struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy i zasady jej przekształcania
- kierunki ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego
- kierunki i zasady ochrony dóbr kultury
- kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa
- kierunki i zasady rozwoju turystyki i rekreacji
- kierunki rozwoju i zasady gospodarki przestrzennej dotyczące obszarów zainwestowania
- kierunki rozwoju komunikacji
- kierunki rozwoju infrastruktury technicznej
- polityka przestrzenna Gminy

Część graficzna Studium opisująca strukturę funkcjonalno-przestrzenną, infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz ochronę wartości i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego została sporządzona na mapach sytuacyjno-wysokościowych w skali 1:25 000. W części opisowej Studium w ramach „Kierunków rozwoju infrastruktury technicznej” zawarto ogólną informację: (...) *Dla produkcji energii elektrycznej na potrzeby lokalne zaleca się wykorzystywanie źródeł odnawialnych – wody i wiatru. Budowa elektrowni wiatrowych i wodnych wymaga miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*. W Studium nie

---

² Dz. U. z 1994 r. nr 89, poz. 415

wyznaczono konkretnych terenów, tzn. obrębów czy też działek, na których ustalono by możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych.

(dowód: akta kontroli str. 64-78, 94-96, 222)

Jedyna zmiana Studium została dokonana uchwałą nr XXV/142/12 Rady Gminy Żurawica z 4 października 2012 r. i wynikała z faktu, iż planowany do realizacji gazociąg na potrzeby zagospodarowania odwiertów gazowych Maćkowice 2-3 na terenie Gminy Żurawica, wymagał zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Kwestia elektrowni wiatrowych nie została w tym opracowaniu uszczegółowiona.

(dowód: akta kontroli str. 79-93)

Prace planistyczne nad projektem Studium zostały rozpoczęte po podjęciu uchwały nr 248/XXXI/98 z 29 maja 1998 r. przez Radę Gminy Żurawica w sprawie przystąpienia do opracowania Studium. Dokument kreujący politykę przestrzenną gminy sporządzono z zachowaniem wymogów proceduralnych, o których mowa w art. 6 ust. 1, 2, 3 i art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Uchwała zatwierdzająca Studium nie została zaskarżona.

(dowód: akta kontroli str. 72-73, 94-96)

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Żurawica z września 2009 r. (na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016) podkreślono znaczenie produkcji energii ekologicznie czystej ze źródeł odnawialnych wykorzystujących m.in. siłę wiatru, jako ważny element przynoszący wymierne efekty ekologiczno-energetyczne w zrównoważonym rozwoju kraju. Wykorzystanie takiego źródła energii ma na celu ograniczenie szkodliwych produktów spalania paliw kopalnych, wyczerpywanie się zasobów kopalnych oraz dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu.

(dowód: akta kontroli str. 97-110)

W latach 1997-2013 w Gminie sporządzono 22 mpzp, z tego sześć opracowano w 2006 r., cztery – w 2000 r., po trzy w 1999 r. i 2003 r., dwa – w 2012 r. i po jednym w pozostałych latach. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 9.575,00 ha, łączna powierzchnia Gminy objęta mpzp wynosi 170 ha, co stanowi 1,8 % jej obszaru. Powierzchnia ogółem terenów ujętych w mpzp pod farmy wiatrowe wynosi 42,38 ha, tj. 25 % powierzchni terenów dla których opracowano mpzp. Rada Gminy Żurawica podjęła cztery uchwały w sprawie uchwalenia czterech mpzp w celu lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie Gminy, i tak:

- uchwała nr XXXI/315/06 z 23 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia mpzp dla elektrowni wiatrowej Orzechowce nr 3
- uchwała nr XXXI/316/06 z 23 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia mpzp dla elektrowni wiatrowej Orzechowce nr 4
- uchwała nr XXXI/317/06 z 23 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia mpzp dla elektrowni wiatrowej Orzechowce nr 5
- uchwała nr XXXI/318/06 z 23 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia mpzp dla elektrowni wiatrowej Orzechowce nr 6.

W części opisowej Studium w ramach „Kierunków rozwoju infrastruktury technicznej” zawarto jedyną i ogólną informację: (...) *Dla produkcji energii elektrycznej na potrzeby lokalne zaleca się wykorzystywanie źródeł odnawialnych – wody i wiatru. Budowa elektrowni wiatrowych i wodnych wymaga miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*”. W ustaleniach Studium poz. 9.1. (str.19)

przewidziano budowę elektrowni wiatrowych, ale bez określenia konkretnej lokalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 68, 83-86, 113-120)

W gminie prowadzony był rejestr mpzp oraz wniosków (zarejestrowano 6 wniosków) o ich sporządzenie zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Rejestr wniosków (prowadzony od 1999 r.) zawierał następujące informacje: dane wnioskodawcy, data wpływu pisma do Gminy, obręb, którego mpzp dotyczył, działki objęte mpzp, treść wniosku oraz uwagi. W latach 1999 do 2013 (IV kwartał) w rejestrze zaewidencjonowano 6 wniosków, w tym dotyczący parku elektrowni wiatrowych Hnatkowice-Orzechowce z 2 września 2005 r. (zarejestrowany po numerem 3). Z rejestru mpzp można uzyskać informacje dotyczące numeru i daty podjęcia uchwały w sprawie uchwalenia mpzp, publikacji w dziennikach urzędowych województwa podkarpackiego oraz sposobu zagospodarowania terenu objętego mpzp.

(dowód: akta kontroli str. 111-114)

Rada Gminy Żurawica rozpoczęła procedurę uchwalania mpzp celem lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy w miejscowości Orzechowce (na wniosek Energetyki Wiatrowej Galicja Spółka z o.o. z 2 września 2005 r.) uchwałą nr XXVI/254/05 z dnia 5 września 2005 r. o przystąpieniu do sporządzenia mpzp. W analizie zasadności przystąpienia do sporządzenia mpzp dla terenów pod elektrownie wiatrowe zapisano m.in., że (...) teren dla opracowania mpzp został wybrany przez inwestora Energetyka Wiatrowa „Galicja” sp. z o. o. z siedzibą przy ul. Bielskiego 65, 37-700 Przemyśl na podstawie warunków fizjograficznych. Wskazane lokalizacje są na otwartych terenach rolnych, nieobjętych zakazem zabudowy ani prawnymi ograniczeniami z zakresu ochrony środowiska, przyrody i dóbr kultury. Dla czterech terenów niestykających się ze sobą projektant opracował 4 oddzielne mpzp z uwagi na różnorodność zagadnień mogących spowodować różnice w czasie ich sporządzania.

(dowód: akta kontroli str. 217-222, 230)

Procedura uchwalania czterech mpzp „Park elektrowni wiatrowych w Orzechowcach” była zgodna z art. 17 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. I tak m.in:

a) O podjęciu uchwał w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp poinformowano opinię publiczną poprzez ogłoszenie w lokalnej prasie gazeta codzienna „Nowiny” i „Życie Podkarpackie” oraz obwieszczenie, które umieszczono na tablicy ogłoszeń w siedzibie urzędu gminy (od 29 września do 31 października 2013 r.) oraz w BIP gminy (www.zurawica.pl). W ogłoszeniu poinformowano o możliwości składania wniosków do projektowanych mpzp w terminie do 31 października 2005 r.

(dowód: akta kontroli str. 201-207, 213, 218, 223)

b) powiadomiono na piśmie o przystąpieniu do sporządzania mpzp instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektów planów. Pismo w tej sprawie wysłano do 13 podmiotów³: Na zawiadomieniu z 29 września 2005 r. napisana jest odrębna notatka (podpisana przez ówczesnego Wójta Piotra

³ Wojewoda Podkarpacki w Rzeszowie, Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Przemyślu, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Przemyślu, , Wojewódzki Sztab Wojskowy w Rzeszowie, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Rzeszowie, Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyślu, Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, Podkarpacki Wojewódzki Zarząd Dróg w Rzeszowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Przemyślu, Wójt gminy Orły, Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna przy Wójcie Gminy Orły.

Tomańskiego), z której wynika, że potwierdzeniem wysłania informacji o przystąpieniu do sporządzenia mpzp są otrzymane wnioski od ww. instytucji.

(dowód: akta kontroli str. 168-169, 216)

c) poddano mpzp procedurze uzgadniania przez właściwe instytucje i urzędy (pismo znak: BGK-III-7029/EW/16/05 z 28 grudnia 2005 r.)

d) projekty mpzp zostały pisemnie uzgodnione z następującymi organami i instytucjami: Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Przemyślu, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu, Zarząd Powiatu Przemyskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przemyślu, Dowództwo Sił Powietrznych w Warszawie, Szefostwo Infrastruktury Sił Powietrznych w Warszawie, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w Sanoku,

(dowód: akta kontroli str. 132-135, 160, 185-186, 198-209)

e) upubliczniono w lokalnej prasie (dziennik „Super Nowości”), na tablicy ogłoszeń (od 24 stycznia do 8 marca 2006 r.) i stronie internetowej gminy (www.zurawica.pl) w BIP ogłoszenie o wyłożeniu do publicznego wglądu projektów mpzp wraz z prognozą oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W ogłoszeniu poinformowano o terminie publicznej dyskusji (22 lutego 2006 r. w siedzibie Gminy Żurawica) nad przyjętymi w planie rozwiązaniemi i o możliwości wnoszenia pisemnych uwag do ustalonego terminu.

(dowód: akta kontroli str. 187-190)

f) sporządzono prognozę skutków finansowych uchwalenia mpzp (jedno opracowanie dla czterech mpzp). W opracowaniu tym przyjęto ośmioletni okres prognozowania, w którym zrealizowane zostaną wszystkie ustalenia mpzp. Ustalono, iż uchwalenie czterech mpzp dla lokalizacji elektrowni wiatrowych EW-3, EW-4, EW-5 i EW-6 spowoduje wygenerowanie dochodów własnych Gminy Żurawica z tytułu:

- pobierania opłat adiacenckich z tytułu wzrostu wartości nieruchomości na wskutek podziałów i/lub scalenia nieruchomości gruntowych oraz budowy infrastruktury technicznej
- podatku rolnego i podatku od nieruchomości

Uchwalenie ww. mpzp nie przewiduje wydatków ponoszonych przez Gminę, gdyż na mocy porozumienia z 10 stycznia 2006 r. inwestor prześle do dyspozycji Wójta środki finansowe na pokrycie kosztów sporządzenia mpzp wg rzeczywistych nakładów (w tym wynagrodzenie projektantów, koszty administracyjne obsługi procedury sporządzania, opiniowania i uzgadniania mpzp). Na mocy ww. porozumienia inwestor pokryje koszty przystosowania dróg gminnych dla potrzeb transportowych związanych z realizacją inwestycji. W przypadku potrzeby czasowego lub trwałego poszerzenia pasa drogowego, sprawy terenowo - prawne, a także ochrony gruntów rolnych należeć będą do inwestora.

(dowód: akta kontroli str. 151-159, 181)

g) sporządzenie ww. mpzp wraz z prognozą oddziaływania na środowisko - wspólna dla czterech mpzp dla lokalizacji farmy wiatrowej „Hnatkowice-Orzechowce”,

(dowód: akta kontroli str.140-150)

h) uzyskanie od Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Orłach pozytywnej opinii projektów czterech mpzp pod elektrownie wiatrowe

w m. Orzechowce ze wskazaniem do kontynuowania procedury sporządzania ww. dokumentów planistycznych (11 stycznia 2006 r.).

i) zorganizowanie dyskusji publicznej nad przyjętymi w projektach mpzp rozwiązaniami, która odbyła się 22 maja 2005 r. w siedzibie Gminy Żurawica. Uczestnicy nie wnieśli uwag do ustaleń zawartych w koncepcjach czterech mpzp.

(dowód: akta kontroli str. 193-197, 184, 210)

Pomimo poinformowania opinii publicznej, w tym także właściwych organów do uzgadniania projektów mpzp o możliwości składania uwag i wniosków, do projektów mpzp przyjętych uchwałami nr od XXXI/315/06 do XXX/318/06 z dnia 23 marca 2006 r., do Gminy nie wpłynęły protesty odnoszące się do zamierzonej farmy wiatrowej na terenie Gminy Żurawica. W trakcie procesu opiniowania czterech mpzp dla lokalizacji elektrowni wiatrowych w m. Orzechowce wpłynęło 6 wniosków o charakterze informacyjnym od następujących instytucji: Wojewoda Podkarpacki, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu, Wojewódzki Sztab Wojskowy w Rzeszowie, Dowództwo Sił Powietrznych. Wnioski o charakterze ogólnym dotyczyły następujących zagadnień, i tak: wytyczne z planu województwa podkarpackiego, zadania rządowe, zasady ochrony gruntów rolnych, stanowiska archeologiczne na terenie gminy, zabezpieczanie przeszkód rolniczych i schroniska dla bezdomnych zwierząt. Wszystkie wnioski uwzględniono podczas sporządzania mpzp.

(dowód: akta kontroli str. 132-135, 160-165, 168-169, 183, 191, 200, 203-207, 209)

Wojewoda Podkarpacki pismem z 5 kwietnia 2006 r. w związku ze sprawdzaniem zgodności z przepisami prawa uchwał o nr od XXXI/315/06 do XXX/318/06 z dnia 23 marca 2006 w sprawie uchwalenia mpzp dla lokalizacji elektrowni wiatrowych wniósł do każdej z nich uwagi, które należało wyeliminować przed skierowaniem ww. uchwał do publikacji. Gmina zastosowała się do wytycznych Wojewody Podkarpackiego i wskazane uchybienia skorygowała. W Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z 6 kwietnia 2006 r. Nr 31 poprawione uchwały zostały wpisane pod numerami, odpowiednio: od 571 do 574.

(dowód: akta kontroli str. 123-131, 136-139)

Projekty mpzp zostały opracowane przez osobę będącą członkiem Okręgowej Izby Urbanistów w Katowicach (KT-127). Stosowne zaświadczenie potwierdzające przynależność sporządzającego mpzp do właściwej izby zawodowej umieszczone zostało w aktach sprawy. Zlecenie sporządzenia czterech mpzp dla elektrowni wiatrowych, a także prognozy oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz prognozy skutków finansowych przedsięwzięcia odbywało się na podstawie umowy o dzieło zawartej 5 listopada 2005 r. pomiędzy Gminą Żurawica a projektantem.

(dowód: akta kontroli str. 170-180)

Projekty czterech mpzp dla farmy wiatrowej w Orzechowcach zostały sporządzone wraz prognozą oddziaływania na środowisko (styczeń 2006 r.) stosownie do wymogów art. 41 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska⁴. Opracowanie zawierało:

- I. Część opisową, a w niej, m.in.: przedmiot i zakres opracowania, materiały wykorzystane przy opracowaniu dokumentu, główne cele projektów mpzp parku czterech elektrowni wiatrowych EW-1, EW-2, EW-3, EW-4 w Orzechowcach, istniejący stan środowiska, ocena potencjalnych zmian stanu

---

⁴ Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627.

środowiska w przypadku braku realizacji projektowanych planów, ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń zawartych w projektach mpzp (...), ocena określonych w projektach mpzp warunków zagospodarowania terenu wynikających z potrzeb ochrony środowiska (...), ocena zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi, które mogą powstać na terenach objętych projektami mpzp, ocena skutków ustaleń planów dla istniejących form ochrony przyrody i obszarów chronionych, ocena krajobrazu, określenie możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko, które mogą wynikać z realizacji ustaleń projektowanych mpzp, streszczenie i podsumowanie.

II. Opinię ornitologiczną

III. Załączniki graficzne czterech mpzp w skali 1:25 000

(dowód: akta kontroli str. 140-150)

Dokumentacja planistyczna związana z podjęciem uchwał nr XXXI/318/06, XXXI/317/06, XXXI/316/06, XXXI/315/06 Rady Gminy Żurawica z 23 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia mpzp dla elektrowni wiatrowych w Orzechowcach została przekazana do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w celu oceny ich zgodności z przepisami prawa stosownie do uwarunkowań art. 20 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zwrotu ww. materiałów dokonano pismem znak od R.VII.A.0912/3/57/06 do R.VII.A.0912/3/60/06 z 18 kwietnia 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 166)

Gmina Żurawica osiągała dochody z tytułu funkcjonowania na jej terenie czterech elektrowni wiatrowych w latach 2007-2013 (do 28 listopada 2013 r.) i tak:

- z tytułu podatku od nieruchomości łączne dochody wyniosły 1.405.509,00 zł, w tym: w 2009 r. – 495,00 zł, w 2010 r. – 317.722,00 zł, w 2011 r. – 364.353,00 zł, w 2012 r. – 362.551,00 zł, w 2013 r. – 360.388,00 zł.

- z tytułu podatku rolnego łączne dochody gminy wyniosły 2.471,00 zł

W okresie objętym kontrolą, Gmina Żurawica osiągnęła dochód łączny w wysokości 1.407,980,00 zł z tytułu zarówno podatku rolnego jak i podatku od nieruchomości, z czego udział procentowy podatku od nieruchomości wyniósł 99,8 %. Procentowy udział podatku od nieruchomości w dochodzie gminy w okresie od 2010 r. do 2013 r. wynosił po 0,01% w każdym z kontrolowanych lat. Na dzień 28 listopada 2013 r. Iberdrola Renewables Polska Sp. z o.o. nie posiadała zaległości podatkowych, natomiast Energetyka Wiatrowa Galicja Sp. z o.o. posiada zaległość z tytułu podatku od nieruchomości w kwocie 126,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 224-225)

W dniu 7 września 2012 r. została zawarta umowa darowizny kwoty pieniężnej (20.000 zł) pomiędzy Gminą Żurawica, a Iberdrola Renewables Polska Spółka z o.o. z poleceniem wyremontowania drogi gminnej 862 i 864 na odcinku od posesji nr 581/1 w kierunku Schroniska dla bezdomnych zwierząt w Orzechowcach (dalej, Schronisko). Darowizna została ujęta w budżecie Gminy Żurawica na 2012 r.⁵ po stronie dochodów w dziale 600 (Transport i łączność), rozdziale 60016 (Drogi publiczne gminne) i po stronie wydatków w tym samym dziale w § 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych, tytułem zwiększenia wydatków na remont drogi gminnej w Orzechowcach.

⁵ Uchwała XXV/141/12 Rady Gminy Żurawica z dnia 4 października 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 226-229, 288, 420, 432)

Lokalizacją dwóch kolejnych elektrowni wiatrowych w m. Maćkowice (Gmina Żurawica) zainteresowana jest firma handlowa „Sancoop” Sp. z o.o. Ostrów 338 a 37-700 Przemyśl, która wnioskiem z 15 maja 2012 r. zwróciła się do Wójta o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia (dalej, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach). Planowane przedsięwzięcie polega na budowie dwóch turbin wiatrowych o mocy 2,3 MW każda, o wysokości całkowitej konstrukcji do 175 m, średnicy wirnika do 113 m oraz budowie infrastruktury towarzyszącej. Do zabudowy przewidziano turbiny SIEMENS SWT-2.3-113 odpowiadające warunkom III klasy wiatru. Celem tej inwestycji jest produkcja energii elektrycznej z wykorzystaniem siły wiatru w wysokości 18.000 MWh w roku. Podczas procedowania sprawy m.in. obwieszczeniem (znak: IOS-II-622.16.1.12 z 20 czerwca 2012 r.) poinformowano lokalną społeczność o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Mieszkańcy m. Maćkowice wystosowali dwukrotnie do Wójta petycję 12 lutego 2013 r. i 16 lipca 2013 r. „Stop wiatrakom – blisko naszych domów” (podpisało petycję 192 osoby), w której sprzeciwiają się powstaniu wspomnianej farmy. Inwestor dokonał analizy hałasu i widoczności dla farmy wiatrowej Maćkowice, po której zmienił lokalizację elektrowni wiatrowej z działki 1311 na działkę 1121/1 z uwagi na potrzebę obniżenia izofonii hałasu na granicy najbliższego zabudowania do poziomu 37,8 dB (dopuszczalny dla zabudowy zagrodowej 45 dB⁶ wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku). W powyższej sprawie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przemyśle negatywnie zaopiniował (pismo znak: PSNZ.465-1/13 z 8 sierpnia 2013 r.) lokalizację wspomnianej elektrowni wiatrowej w zakresie higieniczno-sanitarnej możliwości realizacji przedsięwzięcia w m. Maćkowice. Natomiast Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z 15 października 2013 r. (znak: SNZ.9012.1.23.2013) wydał pozytywną opinią w kwestii wykonania przedmiotowego zamierzenia. Na dzień 28 listopada 2011 r. Gmina Żurawica nie zakończyła ww. postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

(dowód: akta kontroli str. 231-276)

Gmina nie realizowała dochodów z tytułu opłaty adiacenckiej w związku z działającymi na jej terenie czterema elektrowniami wiatrowymi w m. Orzechowce pomimo zaplanowania w Prognozie skutków finansowych uchwalenia mpzp (ppkt 4.2.2.). W dokumencie tym ustalono, iż następstwem uchwalenia mpzp będą kolejne działania związane z rozwojem procesu inwestycyjnego, polegające na: podziale nieruchomości i/lub scaleniu nieruchomości gruntowych i budowie infrastruktury technicznej. Działania te spowodują wzrost wartości nieruchomości, z którego Gmina może korzystać poprzez pobranie opłat adiacenckich. Wójt poinformował, że przyczyną niepobierania opłat adiacenckich jest niepodjęcie uchwały określającej wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej, co jest przesłanką obligatoryjną do wydania decyzji o jej ustaleniu.

(dowód: akta kontroli str. 151-159, 277-278)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Koszty opracowania mpzp wraz z prognozami oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przyjętych uchwałami z 23 marca 2006 r. nr od XXXI/315/06

⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826

Rady Gminy Żurawica do XXXI/318/06, w których przewidziano możliwość lokalizacji farm wiatrowych w miejscowości Orzechowce, zostały sfinansowane ze środków inwestora. W porozumieniu Wójta Gminy Żurawica a firmą Energetyka Wiatrowa Galicja Spółka z o.o. w Przemyśle z dnia 10 stycznia 2006 r. (w pkt. 2) określono, że *inwestor elektrowni, jako inwestycji celu publicznego, przekazuje do dyspozycji Wójta gminy Żurawica środki finansowe potrzebne na koszty sporządzenia planów wg rzeczywistych nakładów, w tym wynagrodzenie projektantów i koszty administracyjne obsługi procedury sporządzenia, opiniowania i uzgadniania.* W dniu 27 października 2005 r. Energetyka Wiatrowa Galicja Sp. z o.o. przekazała na konto Gminy Żurawica darowiznę w kwocie 18.100,00 zł z poleceniem wykonania mpzp. Pokrycie kosztów sporządzenia mpzp przez inwestora było niezgodne z art. 21 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w myśl którego koszty sporządzenia mpzp obciążają budżet gminy, z zastrzeżeniem, że mogą także obciążyć inwestora realizującego inwestycje celu publicznego – w części, w jakiej jest on bezpośrednią konsekwencją zamiaru realizacji tej inwestycji. Według przepisu art. 2 pkt 5 ww ustawy przez inwestycje celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), stanowiące realizację celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁷. Ustalony w art. 6 ww. ustawy zamknięty katalog zadań zaliczanych do celów publicznych nie obejmuje budowy elektrowni wiatrowych, a jedynie budowę i utrzymanie przewodów i urządzeń przesyłowych niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Gmina nie może zawierać porozumienia, w którym za świadczenie pieniężne w formie darowizny zobowiąże się do opracowania i uchwalenia mpzp o skonkretyzowanej treści. Wówczas darowizna przyjmuje charakter umowy handlowej, gdzie w zamian za świadczenie pieniężne Gmina zobowiązała się do wykonania mpzp dla określonego przez inwestora przedsięwzięcia. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 20 października 2006 r. (V CSK 172/06, Lex nr 564478) *świadczenie darczyńcy musi być subiektywnie i obiektywnie bezpłatne, tj. niezależne od uzyskania korzyści lub ekwiwalentu od obdarowanego. Czyniąc darowiznę, darczyńca realizuje zamiar przysporzenia obdarowanemu korzyści kosztem własnego majątku.* Wójt Gminy Żurawica Janusz Szabaga w wyjaśnieniu podał m.in., że: *(...) opierając się na art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, który określa jakie przedsięwzięcia zalicza się do inwestycji celu publicznego uznano, że budowa elektrowni wiatrowych zgodnie z art. 6 ust. 2 zalicza się do inwestycji celu publicznego. Co za tym idzie, koszty sporządzenia mpzp obciążają inwestora realizującego inwestycję celu publicznego – w części, w jakiej jest on bezpośrednią konsekwencją zamiaru realizacji inwestycji zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 4 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dodał, że Rada Gminy Żurawica podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia środków na wykonanie tego planu od Energetyki Wiatrowej Galicja Spółka z o.o. w kwocie 18.100,00 zł i za te środki sporządzono mpzp Elektrowni Wiatrowych Orzechowce Nr 3, Nr 4, Nr 5, Nr 6. Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Gminy w tym zakresie i stwierdza, iż w świetle art. 3 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej Gminy,*

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651

w tym uchwalanie studium i mpzp należy do zadań własnych Gminy i z tych to względów w przepisie art. 13 i 21 ww. ustawy określono wymóg obciążenia kosztów z tym związanych z budżetu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 120-131, 140-150, 180-181, 182, 221, 279-288, 484)

2) W Gminie nie zostały opracowane wieloletnie programy sporządzania mpzp, co stanowi nie wykonanie obowiązku ustawowego nałożonego art. 32 ust 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w myśl którego, w celu aktualności Studium i planów miejscowych wójt dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń Studium (...) oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego. W wyjaśnieniu Wójt podał m.in., że (...) *przyczyna braku opracowania wieloletniego programu sporządzania mpzp spowodowana była podjęciem 5 września 2005 r. przez Radę Gminy Żurawica Uchwały Nr XXVII/257/05 o przystąpieniu do sporządzenia mpzp. Uchwała ta zakładała etapowe opracowanie mpzp, podobnie jak wieloletni program ich sporządzania. Dodał, że na potrzeby ww. uchwały sporządzono analizę zasadności przystąpienia do sporządzenia mpzp i sporządzono opracowanie ekofizjograficzne obejmujące cały teren Gminy Żurawica. W miarę posiadanych środków finansowych ww. uchwała jest realizowana.*

(dowód: akta kontroli str. 279-288)

Ocena częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania organów Gminy w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i ochronie zdrowia ludzi i zwierząt.

Opis stanu faktycznego

A) Energetyka Wiatrowa Galicja Spółka z o.o. zwróciła się z wnioskiem 10 lutego 2006 r. do Wójta o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w związku z zamiarem budowy parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce” na terenie Gmin Orły i Żurawica. Wójt wezwał ww. do uzupełnienia przedłożonego wniosku m.in. o prawidłowe oznaczenie zakresu obejmującego wyłącznie Gminę Żurawica lub znaczną jej część przyległą do granicy Gminy i opracowanie wniosku zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska. Jednocześnie pouczył że w przypadku nieusunięcia wskazanych braków w myśl art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania administracyjnego⁸ (dalej, kpa) podanie nie będzie poddane rozpoznaniu. Wniosek odrzucono, z uwagi na nieuzupełnienie ww. braków.

(dowód: akta kontroli str. 290-293)

Postępowanie administracyjne w ww. sprawie zostało wszczęte po powtórным złożeniu wniosku 14 czerwca 2006 r., tym razem kompletnego. Inwestycja obejmowała sześć elektrowni wiatrowych, po 2 MW każda, zwanego parkiem wiatrowym „Hnatkowice-Orzechowce” położonym na terenie dwu gmin, w tym cztery z nich w Gminie Żurawica i dwie w Gminie Orły. Przedsięwzięcie obejmowało wieże o wysokości 85 m zwieńczone gondolą mieszczącą generatory do wytwarzania prądu i trzy płyty skrzydeł o długości od 35 do 45 m, napędzane siłą wiatru. Przewidywana produkcja roczna energii elektrycznej – 27 GWh. Dla projektowanej inwestycji nie zaplanowano utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania w trybie

⁸ Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071

art. 135 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska⁹. Do ww. wniosku dołączono dokumenty wymienione w art. 46 a ust. 4 ww. ustawy tj. kopie map ewidencyjnych i wypisy z rejestru gruntów obejmujące przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie oraz na który będzie to przedsięwzięcie oddziaływać, ponadto mapę poglądową z naniesioną lokalizacją poszczególnych elektrowni wiatrowych i opinię ornitologiczną. Z uwagi na fakt, iż ww. przedsięwzięcie realizowane było na terenie dwóch sąsiednich gmin (Gmina Żurawica i Gmina Orły) Wójt Gminy Żurawica procedował w całości sprawę wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce”, na którego obszarze właściwości znajduje się największa część terenu, na którym miało być realizowane to zamierzenie stosownie do uwarunkowań art. 46 a ust. 8 ustawy prawo ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 294-299)

Budowa parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce” według § 3 pkt 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (...) kwalifikowała się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wójt kierując się uwarunkowaniami o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2, ust. 3 pkt 1, biorąc pod uwagę wymagane art. 51 ust. 3 pkt 1 i art. 57 ust. 1 i art. 378 ust. 1 ustawy o ochronie środowiska opinie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przemyśle (dalej, PPIS) i Starosty Przemyskiego, postanowieniem z 25 lipca 2006 r. znak: BGK-II-7624/78/06 uznał konieczność sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (dalej, raport) budowy parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce” i ustalił jego zakres w oparciu o art. 52 ww. ustawy. Raport dostarczony przez inwestora 26 lipca 2006 r. nie spełniał wymogów określonych w art. 52 wspomnianej ustawy, o czym w piśmie z 10 lipca 2006 r. znak: Roś.V.7633-70/06 poinformował Starosta Przemyski i nakazał dostosowanie go do obowiązujących przepisów prawa. Ostateczna wersja raportu zawierała elementy określone w art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 300-355, 357-364)

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach znak: BGK-II-7624/91/06 została wydana 5 września 2006 r. po stwierdzeniu zgodności lokalizacji inwestycji z zapisami mpzp i z uwzględnieniem ustaleń zawartych w raporcie, a także uzgodnień uwarunkowań środowiskowych uzyskanych zarówno od Starosty Przemyskiego¹⁰ jak i PPIS w Przemyśle¹¹. W decyzji środowiskowej zawarto elementy wymienione w art. 56 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o ochronie środowiska. Ponadto zobowiązano inwestora w czasie realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia do m.in.: zapobiegania ewentualnemu zniszczeniu i skażeniu środowiska, monitorowania oddziaływania inwestycji na środowisko, rekultywacji terenu po rozbiórce elektrowni. W ww. decyzji zawarto wymagania w zakresie ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w projekcie budowlanym oraz warunki w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych. W decyzji środowiskowej nie nałożono na inwestora obowiązku sporządzenia analizy porealizacyjnej przedsięwzięcia. Przedmiotowa decyzja zawierała elementy, o których mowa w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania administracyjnego, (dalej, kpa) w tym: oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej

⁹ Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627

¹⁰ Postanowienie z 24 sierpnia 2006 r. znak: Roś.V.7633-70/06

¹¹ Postanowienie z 18 sierpnia 2006 r. znak: PSNZ.460.78/06

odwołanie oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydawania decyzji. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach została wydana po 89 dniach od zarejestrowania wniosku w urzędzie Gminy Żurawica. Procedowanie tej sprawy przez 89 dni wynikało z podejmowania przez Wójta niezbędnych czynności administracyjnych, tj.:

- wystąpienie 21 czerwca 2006 r. do Starosty Przemyskiego i PPIS w Przemyśle o wydanie opinii w kwestii konieczności sporządzenia raportu – uzyskanie postanowienia w tej sprawie odpowiednio w terminach: 3 i 11 lipca 2006 r.
- nałożenie na inwestora obowiązku sporządzenia raportu¹² - przekazanie raportu przez inwestora 26 lipca 2006 r.
- pismo Starosty Przemyskiego z 14 sierpnia 2006 r. o uzupełnienie raportu w kwestii spełnienia wymogów z katalogu określonego art. 52 ustawy o ochronie środowiska
- przekazanie poprawionego raportu przez inwestora 21 sierpnia 2006 r.
- uzgodnienie środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację przedsięwzięcia przez Starostę Przemyskiego¹³ i PPIS w Przemyśle¹⁴

(dowód: akta kontroli str. 300-307, 347-355, 357-364, 366-370)

Decyzją z 20 września 2007 r. znak: BGK-II-7624/33/07 Wójt przeniósł decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach wydaną uprzednio Energetyce Wiatrowej Galicja Sp. z o.o. o i za jej zgodą na rzecz Elektrowni Wiatrowych Podkarpacia Sp. z o.o. w myśl art. 56 b ustawy prawo ochrony środowiska. Nowy inwestor pismem z 9 października 2007 r. znak: EWG/JB/140/10/2007 poinformował Wójta o zamiarze dokonania zmian w projektowanej farmie wiatrowej polegających na zastąpieniu elektrowni ENERCON 70 - elektrownią GAMESA G 87. Elektrownie wiatrowe GAMESA G 87 M są elektrowniami o najnowszych rozwiązaniach technologicznych posiadającymi możliwość kontroli prędkości obrotowej oraz regulację kąta natarcia skrzydła i związaną z tym możliwością sterowania poziomem emitowanego podczas pracy dźwięku. Powyższa zaleta elektrowni typu GAMESA G 87 w stosunku do pierwotnie projektowanej tj. ENERCON 70 zabezpiecza interesy stron w zakresie emisji hałasu. Pozostałe podstawowe parametry elektrowni wiatrowej GAMESA G 87 w stosunku do ENERCON E 70 nie uległy zmianom, tj. m.in. moc 2 MW, wysokość do piasty 78 m z gondolą 85 m, min. prędkość wiatru 4/s. Z przedstawionych wyżej powodów zmiana typu elektrowni wiatrowych nie miała wpływu na postanowienia prawomocnej decyzji środowiskowej znak: BGK-II-7624/91/06 z 5 września 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 371-376)

Przed wydaniem ww. decyzji Wójt podał do publicznej wiadomości (3 sierpnia 2006 r.) informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o wniosku o wydanie ww. decyzji oraz o możliwości składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie miejsce i 21-dniowy termin ich składania. Obwieszczenie w tej sprawie umieszczono na tablicy informacyjnej Urzędu Gminy Żurawica i w BIP Gminy (www.zurawica.pl). W taki sam sposób poinformowano opinię publiczną (5 września 2006 r.) o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie decyzji środowiskowej wydanej Energetyce Wiatrowej Galicja Sp. z o.o. Wskazano 28 dni w trakcie których można było się zapoznać z aktami sprawy oraz ww. decyzją kończącą postępowanie w sprawie budowy parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce”. Działanie to było zgodne z art. 19 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 i 4a i art. 32 ust. 1 pkt 1 i ust. 2

¹² Postanowienie z 25 lipca 2006 r., znak: BGK-II-7624/78/06

¹³ Postanowienie z 24 sierpnia 2006 r., znak: Roś.V.7633-70/06

¹⁴ Postanowienie z 18 sierpnia 2006 r., znak: PSNZ.460.78/06

ustawy prawo ochrony środowiska. W odpowiedzi na ww. obwieszczenia nie wpłynęły do Gminy żadne uwagi i/lub wnioski.

(dowód: akta kontroli str. 356, 365)

B) W wyniku elektronicznych pomiarów odległości elektrowni wiatrowych EW-3 i EW-4, EW-5, EW-6, od zabudowań mieszkalnych, dokonanych podczas oględzin 14 listopada 2013 r. (pomiar wykonany urządzeniem GPS firmy CHC, model X 900), stwierdzono, że wiatraki te zlokalizowane są w odległości odpowiednio: **986,30 m, 425,00 m, 795,00 m i 426,00 m** od najbliższego budynku mieszkalnego. Elektrownia EW-3 jest oddalona od Schroniska dla bezdomnych zwierząt w odległości **55 m**. Dojazd do ww. obiektów możliwy jest z dróg wewnętrznych dojazdowych do pól. Wokół każdej elektrowni wiatrowej jest utwardzony plac manewrowy i ogrodzony zbiornik na wody gruntowe, tzw. odstojnik, który zapobiega ewentualnemu podmakaniu sąsiednich upraw. Zbiorniki te są ogrodzone siatką metalową o wysokości ok. 1 m. Do masztu każdej elektrowni wiatrowej jest wejście zabezpieczone w sposób trwały przed dostaniem się osób nieupoważnionych. Wszystkie obiekty są pomalowane na kolor jasno-szary, a śmigła na ich końcach są oznakowane trzema szerokimi pasami w kolorze czerwonym. Wygląd obiektów poddanych oględzinom nie budził zastrzeżeń. Tylko na placu manewrowym wokół masztu wieżowego EW-6 umieszczono tablicę z informacją zakazującą przebywania osobom nieuprawnionym pod turbiną wiatraka.

(dowód: akta kontroli str. 377-386)

Wójt Piotr Tomański pismem z 9 grudnia 2005 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Przemyśla o spotkanie dwustronne w celu omówienia oddziaływania ww. elektrowni wiatrowej na „pensjonariuszy” Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Orzechowcach i ustalenie zasad ewentualnego dodatkowego zabezpieczenia ww. obiektu. W aktach sprawy Gminy brak jest odpowiedzi Prezydenta Miasta Przemyśla na ww. inicjatywę. W projekcie mpzp przyjętej uchwałą nr XXXI/315/06 Rady Gminy Żurawica z 23 marca 2006 r. Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie wniósł uwagę dotyczącą wyeliminowania z niej ustaleń wskazujących do kogo należy budowa ogrodzenia (zapewniającego ciszę dla zwierząt w Schronisku) jako wykraczającą poza dopuszczalny zakres mpzp. Zgodnie z zaleceniami Kierownika Oddziału Gospodarki Przestrzennej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie Elżbiety Dydek ww. uchybienie zostało usunięte i obowiązujący mpzp dla elektrowni EW-3 nie zawiera zapisów wskazujących osoby odpowiedzialne za ogrodzenie zapewniające ciszę w Schronisku. Zarówno Starosta Przemyski, jak i PPIS w Przemyśle w postanowieniach pozytywnie uzgadniających uwarunkowania środowiskowe zgody na realizację lokalizacji elektrowni wiatrowych „Hnatkowice-Orzechowce” nie odnieśli się do wpływu ww. przedsięwzięcia na Schronisko. Także decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach znak: BGK-II-7624/91/06 oraz Raport nie zawierały informacji odnośnie oddziaływania pobliskiej elektrowni wiatrowej EW-3 na zwierzęta i personel Schroniska.

(dowód: akta kontroli str. 123-125, 200, 320-346, 349-355, 359-360, 362-364, 366-369, 481-483)

Elektrownię wiatrową EW-3 ponownie poddano oględzinom 29 listopada 2013 r. w kontekście wpływu jej oddziaływania zarówno na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, jak zwierząt przebywających w nieopodal (w odległości 55 m) znajdującym się Schronisku. Kierownik Schroniska lekarz weterynarii Piotr Wojtasiak poinformował, m.in. że: (...) *na terenie całego obiektu słyszalny jest głośny, monotony i nieustający hałas o niskim natężeniu dźwięku oraz szum powodowany przez działający wiatrak zarówno w dzień jak i w nocy. Wpływa to negatywnie na zachowanie i zdrowie zarówno zwierząt – pensjonariuszy Schroniska, jak i obsługi.*

Jednostajny hałas działa niepokojąco i rozdrażniająco na zwierzęta, które z tego powodu są nadaktywne, nie odpoczywają, nie mogą spać, gdyż ich organizmy są stale w stanie gotowości, w stanie pobudzenia i utrzymującego się napięcia nerwowego. Kierownik dodał, że w godzinach porannych w dniu oględzin zarówno parking znajdujący się przed wejściem do Schroniska, jak i dziedziniec obiektu oraz przestrzenie wśród kojców dla zwierząt pokrywały gęsto usiane białe kuleczki lodu. Pan Piotr Wojtasiak określił to zjawisko jako tzw. rozsiewanie gradu przez obracające się łopaty wiatraka, co w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia zarówno ludzi jak i zwierząt. Zjawisko to miało miejsce przy prędkości wiatru wynoszącej na Podkarpaciu 7-18 km/h, temperaturze powietrza 2 °C, temperaturze odczuwalnej - 2 °C (za portalem <http://pogoda.omelan.pl>).

(dowód: akta kontroli str. 387-393)

Wójt został poinformowany o zaistniałym zdarzeniu na terenie Schroniska, które w niesprzyjających warunkach atmosferycznych (w okresie intensywnych opadów śniegu i niskich temperaturach) i okolicznościach trudnych do przewidzenia może stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia zarówno ludzi - gości odwiedzających schronisko i pracowników obsługi jak i przebywających tam zwierząt. Wójt wyjaśnił, że : (...) wcześniej nie uzyskał wiedzy dotyczącej zjawiska tzw. rozsiewania gradu przez obracające się łopaty wiatraka EW-3. Nie był ten problem sygnalizowany na etapie przygotowywania i uzgadniania przedmiotowej lokalizacji. Dodał, że Gmina wystąpi do użytkownika wiatraków tj. firmy Iberdrola Renewables o podjęcie kroków związanych z badaniem tego zjawiska, w szczególności w okolicy wiatraka EW-3 i usunięcia lub ograniczenia tego problemu.

(dowód: akta kontroli str. 394-395)

Wyniki badań poziomu hałasu (wykonane w dniach 29 października 2013 r. i 4, 5 listopada 2013 r.) pochodzące od turbin EW-5 i EW-6 wchodzących w skład parku elektrowni wiatrowych Hnatkowice-Orzechowce wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie wykazały, że wyznaczona wartość równoważnego poziomu hałasu dla pory dnia wynosząca 46,1 dB i dla pory nocy wynosząca 40,3 dB w warunkach meteorologicznych: temperatura max. 22,3° C, prędkość wiatru max. 6,2 m/s, bez opadów atmosferycznych, nie przekraczają dopuszczalnego poziomu hałasu równego odpowiednio: 55 i 45 decybeli dla terenów budowy zagrodowej określonych w tabeli nr 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 396-410)

C) W Gminie nie prowadzono odrębnego rejestru, w którym ewidencjonowane byłyby skargi i wnioski. Wpływającą do Gminy korespondencja przekazywana była do właściwych komórek merytorycznych i dołączana do akt sprawy.

Na etapie budowy elektrowni wiatrowej do Gminy nie wpłynęły żadne skargi lub uwagi odnoszące się do realizowanej inwestycji. Zainteresowanie przedsięwzięciem uwidoczniło się w 2011 r. Wówczas mieszkanka wsi Orzechowce zwróciła się pisemnie (26 lipca 2011 r.) do Wójta o udostępnienie Raportu i decyzji środowiskowej dotyczących farmy wiatrowej Hnatkowice-Orzechowce. W uzasadnieniu podała, że z uwagi na usytuowanie jej domu w odległości ok. 330 m od wiatraka EW-5 odczuwa uciążliwy hałas i szum Kopie ww. dokumentów zostały przekazane zgodnie z życzeniem. W kolejnych pismach do Wójta grupa czterech

¹⁵ Dz. U. z dnia 8 października 2012 r. poz. 1109

mieszkańców wsi Orzechowce (zawsze te same osoby) wnioskowało o zobowiązanie inwestora farmy wiatrowej do pomiaru hałasu stosownie do zapisów decyzji środowiskowej nr BGK-II-7624/91/06 z 5 września 2006 r. Wójt pisemnie przypominał inwestorowi o obowiązkach wynikających z ww. decyzji środowiskowej, a polegających na monitorowaniu oddziaływania inwestycji na środowisko. Uwzględniając prowadzoną korespondencję z inwestorem w zakresie realizacji warunków decyzji środowiskowej Wójt 19 kwietnia 2012 r. wszczął postępowanie w sprawie uciążliwości związanych z efektem migotania cienia i hałasem związanych z działającą elektrownią wiatrową. Wójt wezwał inwestora w dniu 4 czerwca 2012 r. do przedłożenia wyników badań efektu migotania cienia i poziomu wytwarzanego hałasu za okres od 2008 r. do dnia korespondencji bieżącej i wyznaczył termin ich dostarczenia do gminy. Inwestor 20 czerwca 2012 r. przekazał kopie sprawozdania z badania środowiskowego w zakresie hałasu z 18 listopada 2011 r. sporządzonego przez firmę EQM System i Środowisko z Krakowa. W dniu 17 lipca 2012 r. decyzją nr IOS.II.6226.03.11.12 Wójt umorzył postępowanie w sprawie przedłożenia wyników badań związanych z eksploatacją elektrowni wiatrowych w m. Orzechowce z uwagi na wywiązanie się inwestora z nałożonego obowiązku sporządzenia i dostarczenia badań. Od ww. decyzji strony wniosły odwołanie 27 lipca 2012 r. do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu, które postanowieniem z 10 września 2012 r. znak: SKO4710.15.2012 stwierdziło niedopuszczalność odwołania ze względów proceduralnych.

Inwestor przedłożył kolejne wyniki sprawozdania z badań pomiaru poziomu hałasu wokół farmy wiatrowej w Orzechowcach wykonane w grudniu 2012 r. w odpowiedzi na pismo Wójta z 8 lipca 2013 r. znak: IOS-II-620.01.13 wzywające do monitorowania eksploatowanych wiatraków, na prośbę mieszkańców wsi Orzechowce.

(dowód: akta kontroli str. 411-418, 422-480)

D) W okresie od 1 stycznia 2009 r. do 9 grudnia 2013 r. w Gminie nie przeprowadzono kontroli zagadnień związanych z działalnością elektrowni wiatrowych. Zagadnienia te nie były także przedmiotem audytu wewnętrznego.

(dowód: akta kontroli str. 419)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W Gminie nie prowadzono książki skarg i wniosków, pisma noszące znamiona skargi w zależności od poruszanej tematyki przekazywano do odpowiedniej komórki merytorycznej i załatwiano adekwatnie do treści. Działanie to było niezgodne z art. 254 kpa i oraz z przepisem § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie przyjmowania skarg i wniosków¹⁶. Wójt wyjaśnił, m.in. że: (...) *w Urzędzie Gminy Żurawica nie prowadzi się odrębnej księgi skarg i wniosków w zakresie prowadzonych postępowań administracyjnych, a wpływająca w ich zakresie korespondencja jest przekazywana do merytorycznych komórek organizacyjnych i dołączana do akt przedmiotowej sprawy w celu uwzględnienia w prowadzonych postępowaniach.*

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Wójta w tym temacie, z uwagi na fakt, iż przepis art. 254 kpa obliuguje organ do rejestrowania i przechowywania zarówno samych skarg jak i związanej z nimi dokumentacji oddzielnie od dokumentacji innej kategorii. Ponadto ww. rozporządzenie wykonawcze zobowiązuje organ do przyjmowania i koordynowania rozpatrywanych skarg

¹⁶ Dz.U. Nr 5, poz. 46

i wniosków przez wyodrębnioną komórkę organizacyjną lub imiennie wyznaczonych pracowników. Informacja o tym winna być wywieszona w wyznaczonym miejscu. W pozostałym zakresie sprawy rejestracji i przechowywania skarg i wniosków regulowane powinny być przepisami wewnętrznymi.

3. Zapewnienie udziału społeczeństwa w procedurze lokalizacji farm wiatrowych oraz transparentności postępowania organów Gminy w tej sprawie.

Opis stanu faktycznego

Wójt zapewnił społeczeństwu udział w procedowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego Gminy Żurawica podczas opracowywania czterech mpzp i wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w sposób określony przepisami prawa, tj. odpowiednio: ustawy z dnia 27 marca o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (art. 31 - 39). W szczególności Wójt w każdym badanym przypadku podawał do publicznej wiadomości informacje o:

W odniesieniu do czterech zbadanych mpzp:

a) przystąpieniu do sporządzenia mpzp i możliwości składania wniosków na piśmie do Urzędu Gminy Żurawica (obwieszczenie umieszczone na tablicy ogłoszeń przez 31 dni i w gazecie lokalnej Życie Podkarpackie)

b) wyłożeniu do publicznego wglądu projektów mpzp wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w siedzibie Urzędu Gminy Żurawica przez 21 dni

c) dyskusji publicznej nad przyjętymi w projekcie mpzp rozwiązaniami (podano konkretną datę, godzinę i miejsce)

d) możliwości wnoszenia pisemnych uwag do projektów mpzp przez okres 41 dni

- informacje opisane w ppkt b-d ukazały się w dzienniku Super Nowości, na tablicy ogłoszeń w gminie i w BIP gminy (www.zurawica.pl)

(dowód: akta kontroli str. 184, 187-189, 210-216, 218, 223)

W odniesieniu do decyzji środowiskowej:

a) wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia oraz zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie Gminy Żurawica wniosku w sprawie wydania ww. decyzji dla przedsięwzięcia polegającego na budowie parku wiatrowego „Hnatkowice-Orzechowce”, możliwości zapoznania się z aktami sprawy złożeniu uwag i wniosków, a także uzyskaniu wyjaśnień w tej sprawie (obwieszczenie umieszczone na tablicy ogłoszeń gminy przez 31 dni, w BIP Gminy (www.zurawica.pl))

b) o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie Gminy Żurawica ww. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, możliwości zapoznania się z aktami sprawy i wydaną decyzją kończącą postępowanie (obwieszczenie umieszczone na tablicy ogłoszeń Gminy przez 28 dni, w BIP Gminy www.zurawica.pl)

(dowód: akta kontroli str. 237, 253, 275, 356, 365)

Wójt poinformował, że działki na których zostały zlokalizowane elektrownie wiatrowe EW-3, EW-4, EW-5, EW-6 położone w miejscowości Orzechowce, nie należały do

urzędników zaangażowanych w proces decyzyjny, ja również do radnych, ich rodzin oraz osób spokrewnionych. Potwierdziła to analiza aktów notarialnych na podstawie których Energetyka Wiatrowa Galicja Sp. z o. o. nabyła działki od osób fizycznych dla lokalizacji farmy wiatrowej „Hnatkowice-Orzechowce”.

(dowód: akta kontroli str. 19-34, 279-284)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gminy Żurawica w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷, wnosi o:

1. Sporządzenie mpzp i prognoz oddziaływania na środowisko na koszt Gminy Żurawica w myśl art. 21 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Podjęcie działań w celu zapobiegania zagrożeniom niekontrolowanego zrzutu lodu/gradu od elektrowni wiatrowej oznaczonej EW-3 dla sąsiadującego z nią Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Orzechowcach.
3. Wprowadzenie rejestru skarg i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 8 stycznia 2014 r.

Kontroler

Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

¹⁷ Dz. U. z 2012 r., poz.82

